

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (četvrto vijeće)

20. rujna 2018.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Temeljne slobode – Članci 21., 45., 49. i 63. UFEU-a – Direktiva 2004/38/EZ – Članci 22. i 24. – Pravo prvokupa državne agencije zemljišta koja se nalaze u njezinu području djelovanja radi izgradnje socijalnih stanova – Stanovi koji se prvenstveno dodjeljuju fizičkim osobama koje imaju „usku društvenu, gospodarsku ili socio-kulturnu vezu” s dijelom državnog područja koji odgovara navedenom području djelovanja – Situacija čiji su svi elementi ograničeni na jednu državu članicu – Nedopuštenost zahtjeva za prethodnu odluku”

U predmetu C-343/17,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel (Prvostupanjski sud u Bruxellesu na nizozemskom jeziku, Belgija), odlukom od 19. svibnja 2017., koju je Sud zaprimio 8. lipnja 2017., u postupku

Fremoluc NV

protiv

Agentschap voor Grond- en Woonbeleid voor Vlaams-Brabant (Vlabinvest APB),

Vlaams Financieringsfonds voor Grond- en Woonbeleid voor Vlaams-Brabant (Vlaams Financieringsfonds),

Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen NV (VMSW),

Christofa De Knopa i dr.,

uz sudjelovanje:

Vlaams Gewest,

SUD (četvrto vijeće),

u sastavu: T. von Danwitz (izvjestitelj), predsjednik vijeća, C. Vajda, E. Juhász, K. Jürimäe i C. Lycourgos, suci,

nezavisna odvjetnica: E. Sharpston,

tajnik: L. Hewlett, glavna administratorica,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 3. svibnja 2018.,

* Jezik postupka: nizozemski

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za Fremoluc NV, P. Peeters, R. van Cleemput, P. de Bandt i J. Dewispelaere, *advocaten*,
- za Agentschap voor Grond- en Woonbeleid voor Vlaams-Brabant (Vlabinvest APB) i Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen NV (VMSW), P. Hofströssler i V. Sagaert, *advocaten*,
- za Vlaams Gewest, E. Cloots, S. Sottiaux i J. Roets, *advocaten*,
- za češku vladu, M. Smolek, J. Vláčil i J. Pavliš, u svojstvu agenata,
- za Europsku komisiju, H. Tserepa-Lacombe, M. Kellerbauer, L. Malferrari i F. Wilman, u svojstvu agenata,

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnu odvjetnicu, da u predmetu odluči bez mišljenja,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članaka 21., 45., 49. i 63. UFEU-a i članaka 22. i 24. Direktive 2004/38/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o pravu građana Unije i članova njihovih obitelji slobodno se kretati i boraviti na državnom području država članica, o izmjeni Uredbe (EEZ) br. 1612/68 i stavljaju izvan snage direktiva 64/221/EEZ, 68/360/EEZ, 72/194/EEZ, 73/148/EEZ, 75/34/EEZ, 75/35/EEZ, 90/364/EEZ, 90/365/EEZ i 93/96/EEZ (SL 2004., L 158, str. 77. i ispravci SL 2004., L 229, str. 35. i SL 2005., L 197, str. 34.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 2., str. 42. i ispravak SL 2016., L 87, str. 36.).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između društva Fremoluc NV, s jedne strane, i Agentschap voor Grond- en Woonbeleid voor Vlaams-Brabant (Agencija za zemljišnu i stambenu politiku u Flamanskom Brabantu, Belgija, u daljnjem tekstu: Vlabinvest APB), Vlaams Financieringsfonds voor Grond- en Woonbeleid voor Vlaams-Brabant (Flamanski fond za financiranje zemljišne i stambene politike u Flamanskom Brabantu, Belgija), Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen NV (Flamansko udruženje za socijalne stanove, Belgija, u daljnjem tekstu: VMSW), Vlaams Gewesta (Flamanska regija, Belgija) i Christofa De Knopa i dr. (u daljnjem tekstu: tuženici De Knop), s druge strane, u pogledu valjanosti ugovora o kupoprodaji nekretnina sklopljenog između tuženika De Knop i Vlabinvesta APB, nakon što je potonji u pogledu tih nekretnina ostvario svoje zakonsko pravo prvokupa.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 Člankom 22. Direktive 2004/38, naslovljenim „Teritorijalno područje primjene”, predviđa se:
„Pravo na boravak i pravo na stalni boravak proteže se na čitavo državno područje države članice domaćina. Države članice mogu teritorijalno ograničiti pravo na boravak i pravo na stalni boravak samo ako se ta ograničenja primjenjuju i na njihove vlastite državljanine.”

- 4 Člankom 24. stavkom 1. te direktive, naslovljenim „Jednako postupanje”, propisuje se:

„Podložno specifičnim odredbama koje su izričito predviđene u Ugovoru i sekundarnom pravu, svi građani Unije koji na temelju ove Direktive borave na državnom području države članice domaćina imaju pravo na postupanje koje je jednako postupanju prema državljanima te države članice unutar područja primjene Ugovora. Ovo pravo proširuje se i na članove obitelji koji nisu državljani države članice i koji imaju pravo na boravak ili stalni boravak.”

Belgijsko pravo

- 5 Prema decret betreffende opdracht van de bevoegdheid inzake het voeren van een specifiek grond- en woonbeleid voor Vlaams-Brabant aan de Provincie Vlaams Brabant (Dekret o prijenosu na pokrajinu Flamanski Brabant nadležnosti za zemljišnu i stambenu politiku u Flamanskom Brabantu) od 31. siječnja 2014. (*Moniteur belge* od 28. veljače 2014., str. 17461.), Vlabinvest APB je nadležan za provođenje zemljišne i stambene politike u pokrajini Vlaams Brabant (pokrajina Flamanski Brabant, Belgija), što uključuje i realizaciju projekata izgradnje stanova socijalnog karaktera u općinama te pokrajine, i u tu je svrhu nositelj prava prvokupa na građevinskim zemljištima koja se nalaze u područjima za obnovu i izgradnju stambenih prostora u 26 općina s njegova područja djelovanja, koja je odredio Vlaams regering (flamanska vlada, Belgija).
- 6 Besluit houdende het provinciaal reglement betreffende de werking en het beheer van [Vlabinvest APB] (Pokrajinski dekret o radu i upravljanju [Vlabinvestom APB]) od 25. veljače 2014. (u daljnjem tekstu: Pokrajinski dekret od 25. veljače 2014.) kao područje djelovanja Vlabinvesta APB utvrđuje 39 općina pokrajine Flamanski Brabant, definira projekte socijalnog karaktera kao „projekte koje, u cijelosti ili djelomično, financira ili je financirao [...] Vlabinvest APB s ciljem stavljanja na raspolaganje stanova ili parcela pod povoljnijim uvjetima” i utvrđuje uvjete koji se odnose na prihod za pristup stanovima koji se nude za najam ili prodaju.
- 7 Člankom 2. tog dekreta određuje se:

„§ 1. Upravni odbor Vlabinvesta APB daje u najam, dugoročni zakup ili nudi na prodaju stanove i parcele uključene u stambeni projekt socijalnog karaktera koji financira [...] Vlabinvest APB, nakon procjene odbora za procjenu potencijalnih najmoprimaca, dugoročnih zakupnika ili kupaca [...].

§2. U pogledu stanova ili zemljišta uključenih u stambeni projekt socijalnog karaktera iz § 1 [...], apsolutno prvenstvo u svim fazama projekta imaju potencijalni najmoprimci, dugoročni zakupnici ili kupci koji imaju usku društvenu, gospodarsku ili socio-kulturnu vezu s dotičnim područjem djelovanja.”

- 8 U skladu s člankom 2. stavkom 2. Besluit van de Vlaamse regering betreffende de voorwaarden voor de overdracht van onroerende goederen door de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen en de sociale huisvestingsmaatschappijen ter uitvoering van de Vlaamse Wooncode (Dekret flamanske vlade o uvjetima prijenosa nekretnina preko Flamanskog udruženja za socijalne stanove i udruženjâ za izgradnju socijalnih stanova radi provedbe flamanskog Zakonika o stanovanju) od 29. rujna 2006. (*Moniteur belge* od 13. studenoga 2006., str. 60628.), kako je izmijenjen Besluit van de Vlaamse regeringom (Dekret flamanske vlade) od 4. travnja 2014. (*Moniteur belge* od 11. srpnja 2014., str. 53261., u daljnjem tekstu: Dekret od 29. rujna 2006.):

„[...] [P]ravo prvenstva na dodjeljivanje stanova i parcela koje su dio stambenog projekta koji se djelomično financira sredstvima [...] Vlabinvesta APB, nakon primjene prava prvenstva iz članka 2. stavka 2. [Pokrajinskog dekreta od 25. veljače 2014.] [...], imaju fizičke osobe kojima je potrebno mjesto za stanovanje, a koje imaju usku društvenu, gospodarsku ili socio-kulturnu vezu s područjem djelovanja Vlabinvesta APB.

Tim se pravilom o pravu prvenstva želi pridonijeti rješavanju stambenih potreba manje imućnog lokalnog stanovništva regije koja je suočena sa specifičnim problemima na tržištu stambenih nekretnina. [...]"

- 9 Isto je pravilo o pravu prvenstva također uvršteno u članak 17. stavke 2. do 6. Besluit van de Vlaamse regering tot reglementering van het sociale huurwoningstelsel ter uitvoering van titel VII van de Vlaamse Wooncode (Dekret flamanske vlade o uređenju socijalnih stanova u vezi s provedbom glave VII. flamanskog Zakonika o stanovanju) od 12. listopada 2007. (*Moniteur belge* od 7. prosinca 2007., str. 60428., u daljnjem tekstu: Dekret od 12. listopada 2007.).

Glavni postupak i prethodno pitanje

- 10 Fremoluc, društvo sa sjedištem u Belgiji, kao kupac, sklopilo je 9. veljače 2015. s tuženicama De Knop, s domicilom u istoj državi članici, kao prodavateljima, ugovor o kupoprodaji više zemljišta koja se nalaze u pokrajini Flamanski Brabant pod odgovornim uvjetom nekorištenja zakonskim pravima prvokupa. Vlabinvest APB, zadužen za zemljišnu i stambenu politiku te pokrajine, iskoristio je takvo pravo i 14. srpnja 2015. stekao ta zemljišta, nakon čega ih je 31. srpnja 2015. preprodao VMSW-u, koji je tog istog datuma na Vlabinvest APB natrag prenio pravo građenja na navedenim zemljištima.
- 11 Fremoluc je pred sudom koji je uputio zahtjev, Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel (Prvostupanjski sud na nizozemskom jeziku u Bruxellesu, Belgija), pokrenuo postupak radi utvrđenja ništetnosti ugovora koje je Vlabinvest APB sklopio 14. i 31. srpnja 2015. i utvrđenja da ugovor od 9. veljače 2015. proizvodi sve svoje pravne učinke. On osobito tvrdi da se ugovor od 14. srpnja 2015. temelji na nezakonitoj pravnoj osnovi, zbog čega je apsolutno ništetan, odnosno na provedbi Vlabinvesta APB zemljišne i stambene politike za koju je zadužen, a kojom se predviđa pravilo o pravu prvenstva koje je u suprotnosti s člancima 21., 45., 49. i 63. UFEU-a i člancima 22. i 24. Direktive 2004/38.
- 12 Naprotiv, Vlabinvest APB, VMSW i Flamanska regija smatraju da te odredbe nisu primjenjive u ovom slučaju, s obzirom na to da su svi elementi spora ograničeni na jednu državu članicu, odnosno na Belgiju. Dodaju da se to pravilo o pravu prvenstva ne može primijeniti prije stadija dodjele parcela i stanova koje će Vlabinvest APB razviti u okviru projekta socijalnih stanova. Navedeno moguće ograničenje stoga nije relevantno u stadiju glavnog postupka, koji se odnosi na stjecanje građevinskih zemljišta radi realizacije takvog projekta.
- 13 Međutim, sud koji je uputio zahtjev smatra da, iako su svi elementi spora u glavnom postupku ograničeni na Belgiju, on ipak nije lišen svake veze sa situacijom u kojoj se primjenjuje pravo Unije. Konkretno, uređenje koje sadržava pravilo o pravu prvenstva koje osporava Fremoluc ima mnoge sličnosti, ali i znatne razlike u odnosu na ono iz predmeta u kojem je donesena presuda od 8. svibnja 2013., Libert i dr. (C-197/11 i C-203/11, EU:C:2013:288). Pozivajući se na točke 33. do 35. te presude, taj sud navodi kako se čini da to pravilo utječe na državljane i društva drugih država članica te da bi se, u slučaju utvrđenja ništetnosti ugovora od 14. i 31. srpnja 2015., prilikom kasnije prodaje ili davanja u najam parcela ili izgrađenih stanova izbjegla primjena navedenog pravila. Sud koji je uputio zahtjev, međutim, ne isključuje mogućnost da Sud u konkretnom slučaju odluči da pravo Unije nije primjenjivo na spor u glavnom postupku.

14 U tim je okolnostima *Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel* (Prvostupanjski sud na nizozemskom jeziku u Bruxellesu) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Trebaju li članke 21., 45., 49. i 63. [UFEU-a] i članke 22. i 24. [Direktive 2004/38] tumačiti na način da im se protivi uređenje prema kojem javno tijelo razvija zemljišta s ciljem njihove ponude pod povoljnim uvjetima na tržištu za kupnju i najam parcela i stanova prvenstveno osobama koje imaju usku društvenu, gospodarsku ili socio-kulturnu vezu s područjem djelovanja tog tijela, pri čemu vrijede uvjeti u vezi s prihodom koje velika većina tih osoba može ispuniti, kao u slučaju uređenja u skladu s:

– [Pokrajinskim dekretom od 25. veljače 2014.];

– člankom 2. stavkom 2. [Dekreta od 29. rujna 2006.] i člankom 17. stavcima 2. do 6. [Dekreta od 12. listopada 2007.]?”

15 *Vlabinvest APB* i *VMSW* podnijeli su 9. ožujka 2018. žalbu protiv odluke kojom se upućuje prethodno pitanje. Presudom od 24. travnja 2018. *Hof van beroep te Brussel* (Žalbeni sud u Bruxellesu, Belgija), koji je zbog devolutivnog učinka žalbe po nacionalnom pravu postao nadležan, odlučio je ostati pri zahtjevu za prethodnu odluku.

Dopuštenost zahtjeva za prethodnu odluku

16 Svojim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članke 21., 45., 49. i 63. UFEU-a i članke 22. i 24. Direktive 2004/38 tumačiti na način da im se protivi nacionalni propis kojim se državnoj agenciji zaduženoj za zemljišnu i stambenu politiku dodjeljuje pravo prvokupa u pogledu stjecanja građevinskih zemljišta na kojima će se izgraditi socijalni stanovi i kojim se predviđa da će se ti stanovi dodjeljivati u skladu s pravilom o pravu prvenstva koje se temelji na postojanju uske veze koju potencijalni korisnici imaju s dijelom državnog područja koje odgovara području djelovanja te agencije.

17 *Vlabinvest APB*, *VMSW* i *Flamanska regija* tvrde da je zahtjev za prethodnu odluku nedopušten jer predmet u glavnom postupku nema nikakve veze s pravom Unije, što osporavaju *Fremoluc*, češka vlada i *Europska komisija*.

18 Najprije valja utvrditi da se zahtjev za prethodnu odluku odnosi na tumačenje odredaba UFEU-a koje se odnose na slobodu kretanja osoba, slobodu poslovnog nastana i slobodno kretanje kapitala kao i na mjere za njihovu provedbu, u situaciji u kojoj su, kako to ističe sam sud koji je uputio zahtjev, svi elementi spora u glavnom postupku ograničeni na jednu državu članicu. Međutim, prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, te se odredbe UFEU-a kao i mjere za njihovu provedbu ne primjenjuju u situaciji u kojoj se svi elementi ograničavaju na unutarnja pitanja jedne države članice (vidjeti u tom smislu presude od 8. svibnja 2013., *Libert i dr.*, C-197/11 i C-203/11, EU:C:2013:288, t. 33. i navedenu sudsku praksu i od 15. studenoga 2016., *Ullens de Schooten*, C-268/15, EU:C:2016:874, t. 47. i navedenu sudsku praksu).

19 Kao što je to Sud podsjetio, dok podnošenje tužbe zbog povrede obveze podrazumijeva da Sud provjerava može li osporena nacionalna mjera općenito odvratiti operatere iz drugih država članica od korištenja dotičnim temeljnim slobodama, njegova je zadaća u prethodnom postupku da pomogne sudu koji je uputio zahtjev u rješavanju konkretnog spora koji se pred njim vodi, što pretpostavlja da se u tom sporu na te slobode može pozvati i, stoga, utvrđenje da su navedene slobode na taj spor primjenjive (vidjeti u tom smislu presudu od 15. studenoga 2016., *Ullens de Schooten*, C-268/15, EU:C:2016:874, t. 49. i rješenje od 31. svibnja 2018., *Bán*, C-24/18, neobjavljeno, EU:C:2018:376, t. 22.).

- 20 U točkama 50. do 53. presude od 15. studenoga 2016., Ullens de Schooten (C-268/15, EU:C:2016:874) Sud je podsjetio na četiri slučaja u kojima se, međutim, za rješavanje sporova u glavnom postupku može pokazati potrebnim protumačiti odredbe Ugovorâ o temeljnim slobodama iako su svi elementi navedenih sporova ograničeni na jednu državu članicu, zbog čega se ti zahtjevi za prethodnu odluku moraju proglasiti dopuštenima.
- 21 Sud je također pojasnio da u tim četirima slučajevima on ne može, s obzirom na to da mu je sud koji je uputio zahtjev samo naveo činjenicu da se dotični nacionalni propis bez razlike primjenjuje na državljane dotične države članice i na državljane drugih država članica, utvrditi da je zahtjev za prethodnu odluku koji se odnosi na odredbe UFEU-a o temeljnim slobodama potreban za rješavanje spora koji se pred njim vodi. Naime, konkretni elementi koji omogućuju utvrđenje veze između predmeta odnosno okolnosti spora čiji su svi elementi ograničeni na dotičnu državu članicu i tih odredbi moraju proizlaziti iz odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku (vidjeti u tom smislu presudu od 15. studenoga 2016., Ullens de Schooten, C-268/15, EU:C:2016:874, t. 54. i rješenja od 27. travnja 2017., Emmea i Commercial Hub, C-595/16, neobjavljeno, EU:C:2017:320, t. 18. i od 31. svibnja 2018., Bán, C-24/18, neobjavljeno, EU:C:2018:376, t. 17.).
- 22 Sud je dodao da u kontekstu situacije poput one iz glavnog postupka, čiji su svi elementi ograničeni na jednu državu članicu, sud koji je uputio zahtjev treba, u skladu sa zahtjevima iz članka 94. Poslovnika Suda, navesti Sudu po čemu je, unatoč potpuno unutarnjoj naravi, spor koji se pred njim vodi povezan s odredbama prava Unije o temeljnim slobodama i prema tome čini zatraženo prethodno tumačenje potrebnim za rješavanje tog spora (presude od 15. studenoga 2016., Ullens de Schooten, C-268/15, EU:C:2016:874, t. 55.; od 8. prosinca 2016., Eurosaneamientos i dr., C-532/15 i C-538/15, EU:C:2016:932, t. 47. i rješenje od 31. svibnja 2018., Bán, C-24/18, neobjavljeno, EU:C:2018:376, t. 18.).
- 23 Valja naglasiti da se ti zahtjevi osim toga odražavaju i u Preporukama Suda Europske unije namijenjenima nacionalnim sudovima koje se odnose na pokretanje prethodnog postupka (SL 2016., C 439, str. 1.).
- 24 U ovom slučaju najprije valja napomenuti da ovaj zahtjev za prethodnu odluku ne sadržava nikakve naznake o tome da bi situacija iz glavnog postupka mogla potpasti pod slučajeve iz sudske prakse proizišle iz presuda od 5. prosinca 2000., Guimont (C-448/98, EU:C:2000:663) i od 18. listopada 1990., Dzodzi (C-297/88 i C-197/89, EU:C:1990:360), navedenih u točkama 52. i 53. presude od 15. studenoga 2016., Ullens de Schooten (C-268/15, EU:C:2016:874). Osobito, sud koji je uputio zahtjev ne navodi da je na temelju belgijskog prava društvu Fremoluc obvezan omogućiti uživanje istih prava kakva bi u istoj situaciji imao državljanin neke druge države članice na temelju prava Unije ni da se odredbe tog prava primjenjuju na temelju belgijskog zakonodavstva.
- 25 Nadalje, valja istaknuti da se spor u glavnom postupku vodi radi utvrđenja ništetnosti ugovora o kupoprodaji zemljišta u Belgiji sklopljenog između vlasnikâ s domicilom u Belgiji i državne agencije te države članice kao i ugovora koji su naknadno sklopljeni između državnih agencija te iste države članice te da predstavlja građanskopravni spor u kojem se jedino može donijeti odluka koja se primjenjuje između stranaka. U tim okolnostima ovaj predmet ne potpada pod slučaj iz presude od 8. svibnja 2013., Libert i dr. (C-197/11 i C-203/11, EU:C:2013:288), na koju se poziva sud koji je uputio zahtjev.
- 26 Naime, u predmetu u kojem je donesena ta presuda belgijski je Ustavni sud uputio zahtjev Sudu u okviru postupka za poništenje odredbi primjenjivih kako na nacionalne državljane tako i na državljane drugih država članica, što je podrazumijevalo da će odluka koju taj sud donese nakon presude Suda proizvesti učinke i u odnosu na te potonje. Iz toga slijedi da zahtjev za prethodnu odluku ne potpada ni pod slučaj iz točke 51. presude od 15. studenoga 2016., Ullens de Schooten (C-268/15, EU:C:2016:874).

- 27 Konačno preostaje utvrditi može li zahtjev za prethodnu odluku potpasti pod slučaj koji odgovara sudskoj praksi proizišloj iz presude od 1. lipnja 2010., Blanco Pérez i Chao Gómez (C-570/07 i C-571/07, EU:C:2010:300), navedene u točki 50. presude od 15. studenoga 2016., Ullens de Schooten (C-268/15, EU:C:2016:874). U tom je pogledu važno naglasiti da je dopuštenost takva zahtjeva uvjetovana zahtjevima iz točaka 54. i 55. te presude.
- 28 Iz tih zahtjeva proizlazi da, kako bi se smatralo da postoji takva veza, nije dovoljna sama tvrdnja suda koji je uputio zahtjev prema kojoj se ne može isključiti da su državljani s poslovnim nastanom u drugim državama članicama bili ili mogli biti zainteresirani za korištenje odredbama Unije o temeljnim slobodama prilikom izvršavanja djelatnosti na državnom području države članice koja je donijela predmetni nacionalni propis i, prema tome, da je taj propis, koji se bez razlike primjenjuje na nacionalne državljane i na državljane drugih država članica, mogao proizvesti učinke koji nisu bili ograničeni na tu državu članicu.
- 29 Naime, u zahtjevu za prethodnu odluku moraju se istaknuti konkretni elementi, odnosno izvjesne, a ne hipotetske indicije, poput pritužbi ili tužbi koje su podnijeli subjekti iz drugih država članica ili u koje su uključeni državljani tih država, iz kojih se sa sigurnošću može izvesti zaključak o postojanju zahtijevane veze. Konkretno, sud koji je uputio zahtjev ne može se zadovoljiti podnošenjem Sudu elemenata koji omogućuju da se postojanje takve veze ne isključi ili koji, razmatrani apstraktno, mogu u tom smislu predstavljati indicije, nego, naprotiv, mora pružiti objektivne i podudarne elemente koji Sudu omogućuju provjeru postoji li navedena veza (vidjeti po analogiji presude od 6. listopada 2016., Tecnoedi Costruzioni, C-318/15, EU:C:2016:747, t. 20. i 22. i od 19. travnja 2018., Oftalma Hospital, C-65/17, EU:C:2018:263, t. 39. i 40.).
- 30 U ovom se zahtjevu za prethodnu odluku pak samo navodi kako se čini da pravilo o pravu prvenstva iz glavnog postupka utječe na državljane i društva drugih država članica a da se u njemu ne iznose takvi konkretni elementi. U njemu se osobito ne navodi nijedan element koji bi omogućio da se potvrdi postojanje interesa državljanina drugih država članica, poput konkurenata društva Fremoluc, za ostvarivanje temeljnih sloboda o kojima je riječ u situaciji iz glavnog postupka.
- 31 Iz toga slijedi da se nijedan od četiriju slučajeva navedenih u točki 20. ove presude, u kojima bi za rješavanje spora u glavnom postupku moglo biti potrebno protumačiti odredbe Ugovorâ o temeljnim slobodama, ne može primijeniti u okviru ovog predmeta. Što se tiče članaka 22. i 24. Direktive 2004/38, treba podsjetiti na to da se tom direktivom propisuju samo uvjeti za ulazak i boravak građanina Unije u državama članicama različitim od države članice koje je državljanin (presuda od 5. lipnja 2018., Coman i dr., C-673/16, EU:C:2018:385, t. 20. i navedena sudska praksa). Međutim, iz zahtjeva za prethodnu odluku ni iz čega ne proizlazi da glavni postupak uključuje državljane država članica različitih od Kraljevine Belgije.
- 32 U tim okolnostima u navedenom zahtjevu nije dokazano postojanje veze između predmeta odnosno okolnosti spora u glavnom postupku, čiji su svi elementi ograničeni na jednu državu članicu, i članaka 21., 45., 49. i 63. UFEU-a kao ni članaka 22. i 24. Direktive 2004/38, čije se tumačenje traži.
- 33 Uzimajući u obzir sva prethodna razmatranja, treba utvrditi da je ovaj zahtjev za prethodnu odluku nedopušten.

Troškovi

- 34 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (četvrto vijeće) odlučuje:

Zahtjev za prethodnu odluku koji je odlukom od 19. svibnja 2017. uputio Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel (Prvostupanjski sud na nizozemskom jeziku u Bruxellesu, Belgija) je nedopušten.

Potpisi